Satamaoperaattorit ry **LAUSUNTO 3.4.2025**

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

SUOJELUTYÖTÄ KOSKEVA HALLITUKSEN ESITYS HE 14/2025 vp.

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto suojelutyötä koskevasta lakiesityksestä. Lakiesitys on tarpeellinen työtaisteluista aiheutuvien kohtuuttomien henkeen, terveyteen ja omaisuuteen kohdistuvien vahinkojen estämiseksi. Lakiesityksessä suojelutyötä koskeva prosessi on luotu kuitenkin valitettavan monivaiheiseksi.

Työnantajan ja ammattiliiton neuvotteluvelvoitteen ongelmat

Ilmoitusaika työtaistelusta on 7 päivää (poliittiset ja myötätuntotyötaistelut) tai 14 päivää, joten työtaisteluilmoituksen jälkeen aikaa on liian vähän lakiesityksessä kuvattuun neuvottelumenettelyyn.

Varsinkin valtakunnallisissa satamalakoissa työtaisteluiden vaikutukset ulottuvat laajasti koko maan elinkeinoelämään eli tuhansiin elinkeinonharjoittajiin. Ammattiliitoissa on rajalliset resurssit neuvotella nopeasti suuria määriä suojelutyöhakemuksia. Jos lakon vaikutukset ulottuvat useille toimialoille, ei ammattiliitossa ole useinkaan kyseisten toimialojen tuntemusta, jota tarvittaisiin työtaistelun rajaamisessa. Kiristyneessä ilmapiirissä voivat päätöksentekoon vaikuttaa myös epäasialliset seikat kuten aiemmin tulehtuneet välit joidenkin työnantajien suuntaan.

Nykyinen turvaamistoimimenettely on toimivampi ratkaisu kuin lakiesityksessä kuvattu uusi turvaamistoimen kaltainen menettely.

Mikäli lakiesityksessä mainittu neuvotteluedellytys halutaan kuitenkin säilyttää, pitäisi työntekijäliitoille asettaa aikaraja, johon mennessä suojelutyöneuvottelut tulee käydä (esimerkiksi 24 tunnin kuluessa työtaisteluilmoituksesta tai viimeistään 7 päivää ennen työtaistelun alkua). Mikäli aikarajaa ei noudateta, tulisi työnantajalla olla oikeus aloittaa oikeusprosessi.

Hätätyön tarve on välttämätöntä

Hallituksen esityksen kohdassa 4.2.4 (s. 46) esitetään, että ”työtaisteluun osallistuva työntekijä voisi seuraamuksetta kieltäytyä työnantajan

hätätyömääräyksestä”. Tämä hätätyön rajoitus vesittäisi hätätyön käyttömahdollisuuden ja hätätyöhön suostuvia työntekijöitä saatettaisiin painostaa kieltäytymään töistä.

Jo nykytilanteessa osa ammattiliitoista tiedottaa jäsenilleen, että työnantajilla ei olisi oikeutta kysyä työntekijältä, aikooko hän tulla lakon aikana työhön. Työnantajien näkökulmasta on selvää, että tällaista asiaa voidaan kysyä. Tämä kiista oikeudesta kysyä vaikeuttaa kuitenkin entisestään työnantajan mahdollisuutta varautua työtaisteluun ja lisää siten hätätyön tarvetta.

Hätätyö on tärkeä keino välttää kohtuuttomia henkeen, terveyteen tai omaisuuteen kohdistuvia vahinkoja. Hätätyö ehkäisee myös jälkikäteisiä oikeusprosesseja. Hätätyön teettäminen on jo nyt tiukassa viranomaisvalvonnassa, joten oikeutta kieltäytyä hätätyöstä ei tule säätää.

Vahingonkorvausmahdollisuus säilytettävä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että työntekijäliiton huolehtimisvelvoitteen laiminlyönti voi johtaa vahingonkorvausvelvollisuuteen. Tämä sanktio on erittäin tärkeä, koska vahingonkorvausuhka kannustaa ammattiliittoja arvioimaan työtaistelun rajauksia jo ennen työtaisteluilmoituksia.

Työtaisteluilmoitusten täsmentäminen

Työriitalakiin tulisi lisätä säännös, jolla työntekijäliittoja velvoitetaan selvittämään työtaistelun rajauksia yksityiskohtaisesti ennen työtaisteluilmoitusta. Työtaisteluilmoituksessa työtaistelut tulisi rajata huomattavasti yksityiskohtaisemmin kuin nykyisin käytössä olevissa työtaisteluilmoituksissa, joissa yleensä todetaan vain yleisluonteisesti, että työtaistelun ulkopuolella ovat hengen, terveyden ja omaisuuden suojelemiseksi tehtävät työt.

Helsingissä 3. huhtikuuta 2025

Satamaoperaattorit ry

Juha Mutru
toimitusjohtaja